

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

«ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ»

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΤΜΗΜΑ/ΠΠΣ	ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ / ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ, ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	ΠΠΣ - ΕΠΙΠΕΔΟ 6		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	XXXXXXXXXX	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	8 ^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	5	
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο 4.</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>Υποβάθρου, Γενικών Γνώσεων, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	ΟΧΙ		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	ΕΛΛΗΝΙΚΗ		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΝΑΙ		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.duth.gr/courses/XXXXXX/		

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.

Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α

- Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης
- Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και Παράρτημα Β
- Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος, οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

- Αναγνωρίσουν και να ερμηνεύσουν την παρουσία των γυναικών στη βυζαντινή φιλολογία:**
  - Κατανοούν τις διαφορετικές πηγές, όπως βίους αγίων, υμνογραφία, χρονογραφίες και επιστολογραφία, που σχετίζονται με τη γυναικεία παρουσία στο Βυζάντιο.
  - Αναγνωρίζουν τα κύρια μοτίβα και συμβολισμούς που σχετίζονται με τις γυναικείες μορφές σε αυτά τα κείμενα.
- Αναλύσουν το ρόλο των γυναικών στη βυζαντινή κοινωνία και τον πολιτισμό μέσω λογοτεχνικών έργων:**
  - Συζητούν τη συμβολή των γυναικών στην κοινωνία και την πολιτική ζωή του Βυζαντίου μέσα από τη λογοτεχνία και τη θρησκευτική παράδοση.
  - Εξετάζουν τον ρόλο των γυναικών ως συγγραφέων και λογοτεχνικών υποκειμένων στη βυζαντινή γραμματεία.
- Εντοπίζουν και να εκτιμήσουν τη συμβολή γυναικών συγγραφέων στη βυζαντινή φιλολογία:**
  - Εντοπίζουν γυναικείες φωνές στη βυζαντινή φιλολογία, όπως η Κασσιανή και η Άννα Κομνηνή, και αναλύουν τη σημασία των έργων τους.
  - Εκτιμούν τη σημασία της εκπαίδευσης και της λογοτεχνικής δραστηριότητας των γυναικών στο

Βυζάντιο.

4. **Συγκρίνουν τη θέση των γυναικών στη βυζαντινή λογοτεχνία με άλλες περιόδους και πολιτισμούς:**
  - Συγκρίνουν τον τρόπο με τον οποίο οι γυναίκες απεικονίζονται στη βυζαντινή λογοτεχνία με τη θέση των γυναικών σε άλλες περιόδους της ιστορίας και σε άλλους πολιτισμούς.
  - Αναλύουν τις πολιτισμικές και θρησκευτικές διαφορές που επηρεάζουν την αντίληψη για τον ρόλο των γυναικών.
5. **Εφαρμόσουν κριτικές μεθόδους στην ανάλυση βυζαντινών φιλολογικών κειμένων:**
  - Εφαρμόζουν σύγχρονες κριτικές προσεγγίσεις και μεθοδολογίες στη μελέτη βυζαντινών κειμένων, εστιάζοντας στην έμφυλη διάσταση.
  - Διαμορφώνουν τεκμηριωμένες ερμηνείες για τη γυναικεία παρουσία στα κείμενα μέσα από φιλολογικές και ιστορικές αναλύσεις.
6. **Αναπτύξουν δεξιότητες ερευνητικής εργασίας και παρουσίασης:**
  - Συγκεντρώνουν και οργανώνουν πληροφορίες για την παρουσία των γυναικών στο Βυζάντιο μέσα από πρωτογενείς και δευτερογενείς πηγές.
  - Παρουσιάζουν ερευνητικές εργασίες και ανάλυση κειμένων με τρόπο που να ενισχύει τη συνεργατική μάθηση και την κριτική σκέψη.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

Λήψη αποφάσεων

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

Εργασία σε διεθνές περιβάλλον

Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον

Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων

Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα

Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εισαγωγή στη βυζαντινή φιλολογία και τις γυναικείες φιγούρες
  - Η θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία και η αντανάκλασή της στη φιλολογία.
  - Ιστορικό πλαίσιο και ανάπτυξη της βυζαντινής γραμματείας.
2. Βιογραφίες και Χρονογραφίες I
  - Η γυναίκα σε αγιολογικά και χρονογραφικά κείμενα.
3. Βιογραφίες και Χρονογραφίες II
  - Η γυναίκα σε αγιολογικά και χρονογραφικά κείμενα.
4. Βιογραφίες και Χρονογραφίες II
  - Η γυναίκα σε αγιολογικά και χρονογραφικά κείμενα.
5. Γυναίκες Άγιες και Μοναχές: Βίοι Αγίων
  - Η θρησκευτική διάσταση των γυναικών μέσα από τους βίους αγίων και τα αγιολογικά κείμενα.
  - Παραδείγματα αγίων γυναικών όπως η Αγία Θεοδώρα και η Αγία Ειρήνη Χρυσοβαλάντου.
6. Υμνογραφία και Ποίηση: Η γυναικεία φωνή στη λατρεία
  - Γυναίκες υμνογράφοι και ποιήτριες: Η Κασσιανή και άλλες μορφές.
  - Η σημασία των γυναικείων έργων στην ανάπτυξη της βυζαντινής λατρευτικής παράδοσης.
7. Επιστολογραφία και Γυναικείος Λόγος
  - Η επιστολογραφία των γυναικών στην αυτοκρατορική αυλή και στα μοναστήρια.
  - Η γλώσσα και η ρητορική στις επιστολές των βυζαντινών γυναικών.
8. Γυναίκες και Εκπαίδευση
  - Εκπαίδευση και φιλολογικές δραστηριότητες γυναικών σε υψηλές θέσεις.

- Αναφορά σε εκπαιδευμένες γυναίκες, όπως η Άννα Κομνηνή.
- 9. Η Γυναίκα ως Σύμβολο στη Βυζαντινή Λογοτεχνία
  - Η γυναικεία μορφή ως σύμβολο στην ποίηση και στην λογοτεχνία.
  - Αναλύσεις σε ύμνους και λατρευτικά κείμενα.
- 10. Η Γυναίκα ως Αντιγραφείας Κειμένων Ι
- 11. Η Γυναίκα ως Αντιγραφείας Κειμένων ΙΙ
- 12. Η Γυναίκα ως Αντιγραφείας Κειμένων ΙΙΙ
- 13. Η Γυναίκα ως Χρήστρια του Μεσαιωνικού Βιβλίου

4. ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Πρόσωπο με πρόσωπο • Διαλέξεις-διαδραστική διδασκαλία • Ενεργητική μάθηση • Ομαδοσυνεργατική μάθηση 														
<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</p>	<p>Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία και στην επικοινωνία με τους/τις φοιτητές/τριες</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παρουσιάσεις PPT • Διδακτικό υλικό, ανακοινώσεις και επικοινωνία μέσω της πλατφόρμας eClass • Μελέτη από τους φοιτητές υποστηρικτικού υλικού σχετικού με το περιεχόμενο του μαθήματος • Επικοινωνία με τους φοιτητές μέσω email 														
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</p> <p>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης ώστε ο συνολικός φόρτος εργασίας σε επίπεδο εξαμήνου να αντιστοιχεί στα standards του ECTS</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th data-bbox="681 907 1027 965">Δραστηριότητα</th> <th data-bbox="1032 907 1355 965">Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="681 972 1027 1030">Διαλέξεις-διαδραστική διδασκαλία</td> <td data-bbox="1032 972 1355 1030">39</td> </tr> <tr> <td data-bbox="681 1037 1027 1095">Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td data-bbox="1032 1037 1355 1095">40</td> </tr> <tr> <td data-bbox="681 1102 1027 1131">Σύνταξη εργασίας</td> <td data-bbox="1032 1102 1355 1131">40</td> </tr> <tr> <td data-bbox="681 1137 1027 1196">Προετοιμασία για τις εξετάσεις</td> <td data-bbox="1032 1137 1355 1196">30</td> </tr> <tr> <td data-bbox="681 1202 1027 1232">Πρόοδος</td> <td data-bbox="1032 1202 1355 1232">1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="681 1238 1027 1267">Σύνολο μαθήματος:</td> <td data-bbox="1032 1238 1355 1267">150</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις-διαδραστική διδασκαλία	39	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40	Σύνταξη εργασίας	40	Προετοιμασία για τις εξετάσεις	30	Πρόοδος	1	Σύνολο μαθήματος:	150
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου														
Διαλέξεις-διαδραστική διδασκαλία	39														
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	40														
Σύνταξη εργασίας	40														
Προετοιμασία για τις εξετάσεις	30														
Πρόοδος	1														
Σύνολο μαθήματος:	150														
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</p> <p>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</p> <p>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</p>	<p>Διαμορφωτική Γραπτή εξέταση προόδου: 15% Γραπτή εργασία (υποχρεωτική): 30% Γραπτή τελική εξέταση: 55% Γλώσσα αξιολόγησης: Ελληνικά (για περιπτώσεις φοιτητών/τριών Εράσμου, αποφασίζει η Γ.Σ. του Τμήματος αν θα γίνει εξέταση σε άλλη γλώσσα)</p>														

5. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Constantinou Stauroula. *Female Corporeal Performances: Reading the Body in Byzantine Passions and Lives of Holy Women* [Studia Byzantina Upsaliensia 9]. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis, 2005
2. Constantinou Stauroula./A. Skouroumouni-Stavrinou 2024. *Breastfeeding and Mothering in Antiquity and Byzantium* [Routledge Research in Byzantine Studies]. London and New York: Routledge

3. Constantinou Stauroula. *Bloodthirsty Emperors: Performances of Imperial Punishments in Byzantine Hagiography*, in: E. Birge Vitz and M. Pomerantz (eds.) *In the Presence of Power: Court and Performance in the Pre-modern Middle East (700-1600 CE)*. New York and London: New York University Press
4. Talbot, Alice-Mary (ed.). *Byzantine Women: Varieties of Experience 800–1200* (Washington D.C.: Dumbarton Oaks, 2006).
5. Herrin, Judith. *Women in Purple: Rulers of Medieval Byzantium* (Princeton University Press, 2001).
6. Garland, Lynda. "Byzantine Empresses: Women and Power in Byzantium AD 527–1204" (Routledge, 1999).
7. Λυδάκη, Άννα. "Η Κασσιανή και τα έργα της" (Εκδόσεις Παπαδήμας, 2001).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Εναλλακτικοί τρόποι εξέτασης μαθήματος σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης

Διδάσκοντες:	Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
Τρόπος επικοινωνίας με διδάσκοντες:	mkonst@helit.duth.gr
Επόπτες/Επιτηρητές:	ΝΑΙ
Τρόποι εξέτασης:	Γραπτή εξέταση προόδου: 15% Γραπτή εργασία (υποχρεωτική): 30% Γραπτή τελική εξέταση: 55%
Οδηγίες υλοποίησης εξέτασης:	Η εργασία θα υποβάλλεται μέσω eClass σε καθορισμένη ημερομηνία. Η γραπτή τελική εξέταση θα πραγματοποιείται μέσω eClass σε ημερομηνία και ώρα που θα ανακοινώνονται μαζί με τη χρονική διάρκεια και το περιεχόμενο της εξέτασης σε εύλογο χρονικό διάστημα πριν από την πραγματοποίησή της.